

Nyhets sajter prioriterar brott, olyckor och sport

Peter M Dahlgren*

Att det offentliga samtalet till en stor del påverkas, eller till och med styrs, av hur mediebevakningen ser ut är relativt okontroversiellt. Därför är det viktigt att förstå, kanske i synnerhet i valtider, hur medier prioriterar – och om vad, och om vilka, medierna faktiskt skriver om. Är det någon skillnad mellan olika nyhets sajter? Och vilka grupper av människor är det som stöts och blöts i artikeltexterna? Syftet med detta bokkapitel är att beskriva vilka ämnen som omskrivs på några av de dominerande svenska nyhets sajterna över tid. Genom en datorstödd textanalys, med strax över en miljon artiklar från januari 2020 till april 2022, jämförs hur dessa ämnen utvecklas under perioden och hur de skiljer sig åt mellan olika nyhets sajter.

Dessutom genomförs en ny typ av textanalys som tidigare inte har genomförts i svensk medieforskning, nämligen en storskalig analys av vilka sociala grupp-kategorier som de olika nyhets sajterna omnämner, som exempelvis kvinnor och män eller gamla och unga. På det viset går det att se vilka grupper i sam-

* Peter M Dahlgren är fil dr i medie- och kommunikationsvetenskap.

hället det pratas om som objekt (exempelvis ”kvinnor särskilt utsatta i krig”), till skillnad från mycket annan forskning som främst syftar till att undersöka personerna som förekommer i innehållet som egna subjekt (om intervjupersonerna exempelvis är kvinnor).

Sammanfattningsvis kan man konstatera att ämnesfördelningen är förhållandevis stabil över tid, men att brott/olyckor samt sport är två ämnen som dominerar. Brott/olyckor upptar exempelvis en stor del av *Fria Tider*, *Nyheter Idag*, *Samhällsnytt*, *Samtiden* och *Nya Tidens* rapportering. Samtidigt är det ett större fokus på kvinnor än på män (när de beskrivs som grupp) hos majoriteten av nyhetssajterna.

Så gjordes analysen: ordlista med ämnen och grupper

Totalt 1 039 381 artiklar har samlats in från nyhetssajterna genom kontinuerlig materialinsamling från första januari 2020 till sista april 2022. En omfattande metodbeskrivning finns publicerad sedan tidigare (se Dahlgren, 2021), men i huvudsak handlar det om texten som finns på respektive nyhetssajt, vilket även gäller *Sveriges Television* samt *Sveriges Radio*. Nyhetssajterna som ingår i analysen framgår i figur 2.¹

För att identifiera vilka ämnen som nyhetssajterna skriver om skapades en ordlista. Ordlistan innehåller nyckelord som representerar nio ämnen. Ämnet *brott*

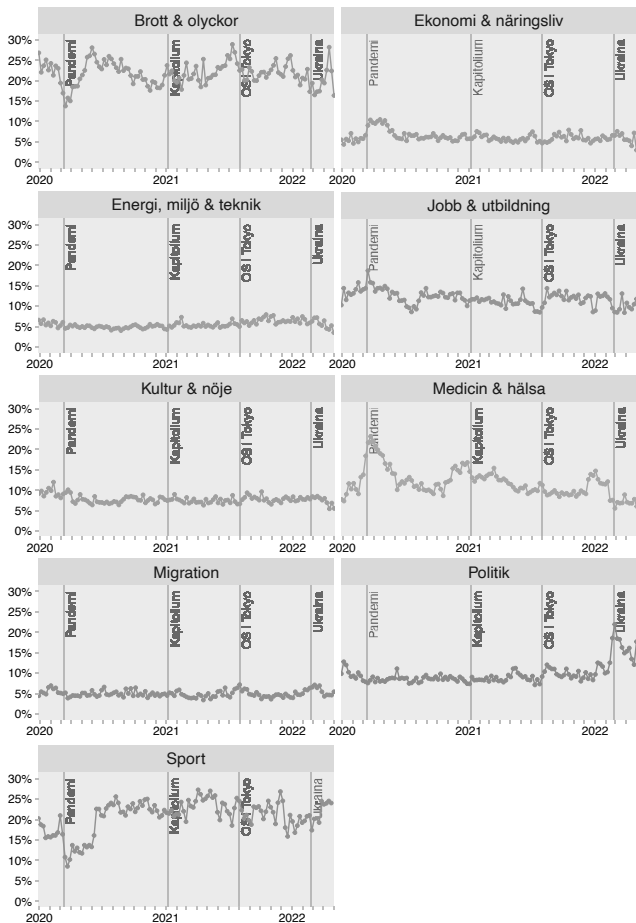
¹ Data är fläckvis för *Aftonbladet* från augusti 2021 och framåt. *Aftonbladets* innehåll bör därför främst tolkas från januari 2020 till augusti 2021. Detta påverkar sannolikt inte analysen av ämnesfördelningen nämnvärt.

representeras exempelvis av orden *misstänkt*, *tingsrätt*, *polis* och så vidare. Genom att använda nyckelord är det möjligt att identifiera de ämnen som är teoretiskt intressanta och som följer i spåren av tidigare forskning (jämför Asp & Bjerling, 2014). Det gör det också möjligt att upptäcka om ett ämne saknas i materialet, vilket är svårare om man i stället skulle undersöka vad som råkar finnas i materialet. Ordlistan har skapats med hjälp av en *nyckelordsassisterad topic model* (Eshima m fl, 2021), ord från relevanta sidor på svenska *Wikipedia*, samt genom att översätta en amerikansk politisk ämnesordlista till svenska förhållanden (Albugh m fl, 2013). Ytterligare en ordlista har även skapats för att identifiera de olika sociala grupperna.

Kriget i Ukraina ökade den politiska rapporteringen

I figur 1 framkommer ämnesfördelningen av nio ämnen och hur mycket de har omnämnts i massmedierna över tid, eller mer specifikt från vecka till vecka. Pandemin tog ett stadigt grepp om nyhetsrapporteringen under mars 2020, vilket framgår av ämnet medicin och hälsa, och vidare syns att flera andra ämnen då fick stryka på foten: både brotts- och sportrapporteringen minskade samtidigt som ekonomin blev mer omskriven när många förlorade jobben, medan de övriga ämnena förblev mer eller mindre oförändrade sett till andelarna. Detta ger en viss inblick i nyhetsvärderingen, nämligen att stora händelser gör att andra ämnen prioriteras ned.

Figur 1. Ämnen som omnämns per vecka från 2020 till 2022 (procent).

Kommentar: Linjerna representerar andelen av ämnena per vecka, från första januari 2020 till sista april 2022. I rutan för migration beskrivs också vad de olika vertikala linjerna betyder. Från vänster till höger: covid-19 deklarerats som pandemi av WHO (11 mars 2020), Kapitolium stormas i USA (6 jan 2021), OS i Tokyo (1 aug 2021) samt Ryssland invaderar Ukraina (24 feb 2022). Totalt ingår texter från 1 039 381 artiklar från 18 nyhetssajter. Se figur 2 för nyhetssajterna.

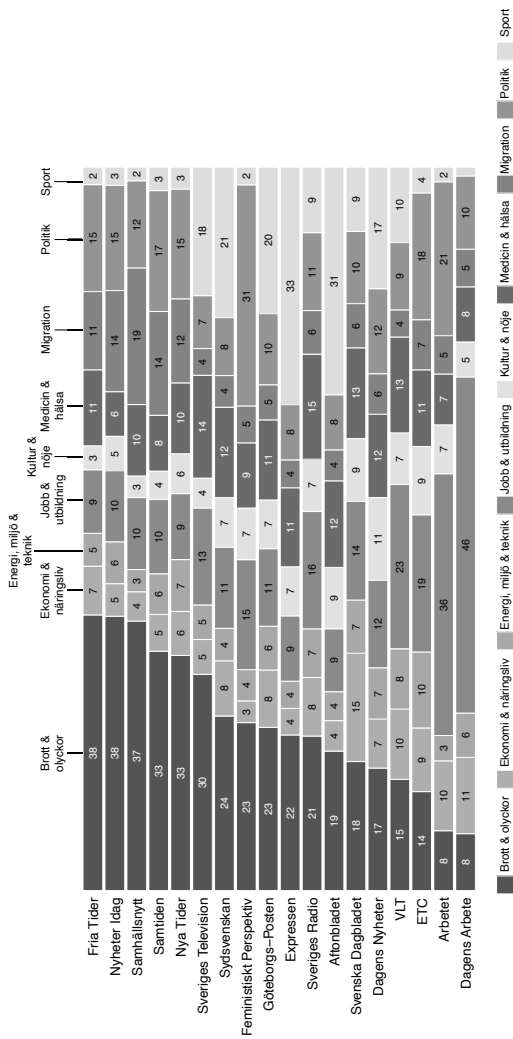
När Ryssland invaderade Ukraina i februari 2022 gav det också en märkbar stegring i trendlinjen och de politiska frågorna blev mer omfattande. Kategorin politik omfattar frågor om rättigheter, internationella affärer, socialomsorg liksom försvar och krig, vilket blev högst aktuella när Sverige diskuterade mer pengar till försvaret och om huruvida Sverige ska gå med i försvarsalliansen Nato.

Slutsatsen som kan dras från figuren är dock att de flesta trendlinjer är förhållandevis stabila över tid. Det vill säga, nyhetssajterna har en ganska likartad nyhetsbevakning som inte skiljer sig mycket från vecka till vecka bortsett från vid större eller extraordinära händelser. Åtminstone sett ur denna synvinkel med alla nyhetssajter på en aggregerad nivå.

Brott och olyckor viktiga ämnen

Det går också att urskilja vilka ämnen olika nyhetssajter fokuserar på. I figur 2 syns ämnesfördelningen bland de nio ämnena uppdelat på respektive nyhetssajt under hela perioden. Brott och olyckor är ett ämne som dominerar hos flertalet nyhetssajter och i synnerhet hos *Fria Tider*, *Nyheter Idag*, *Samhällsnytt*, *Samtiden* och *Nya Tider* (mellan 33 och 38 procent av ämnena) men också *Sveriges Television* och *Sydsvenskan* (30 respektive 24 procent). Brott och olyckor är ett klassiskt ämne för nyhetsjournalister som kontinuerligt bevakar vad som händer i samhället genom återkommande kontakt med rättsväsende och blåsljusyrken. Migration är också ett ämne som upptar stor andel när det kommer till de fem översta nyhetssajterna i figuren.

Figur 2. Ämnen som omnämns bland respektive nyhetssajt (procent).

Kommentar: Totalt ingår texter från 1 039 381 artiklar från nyhetssajterna, från första januari 2020 till sista april 2022. Procenten summerar inte till 100 på grund av avrundning. Rutor utan siffror har en andel under 2 procent.

Den största andelen sportbevakning står däremot de båda kvällstidningarna *Expressen* (33 procent) och *Aftonbladet* (31 procent) för. *Dagens Arbet* och *Arbetet*, å sin sida, är främst utmärkande i ämnet jobb och utbildning, med 46 respektive 36 procent av deras ämnen. I denna analys står *Feministiskt Perspektiv* för den största andelen politik med sina 31 procent, medan public service (eller mer specifikt texten på hemsidorna hos *Sveriges Television* och *Sveriges Radio*) har en tämligen balanserad bevakning, sett till fördelningen över de olika ämnena, även om deras lokalredaktioner har en ansevärd mängd brott och olyckor.

För en regelbunden läsare av respektive nyhets-sajt är slutsatsen från figuren förmodligen uppenbar. Analysen återspeglar i hög grad ämnesinnehållet hos respektive nyhetssajt. Det vill säga: *Dagens Arbet* handlar om arbete, *Samhällsnytt* handlar till stor del om migration, kvällstidningar har störst andel sportbevakning, och så vidare. Det ger en indikation på att metoden fungerar någorlunda väl.

Kvinnor och unga dominerar nyhetssajternas fokus

Olika nyhetssajter fokuserar inte bara på olika ämnen, utan de skriver också om olika grupper av människor, vilket delvis speglar nyhetssajternas uttalade intresse och vilka samhällsfrågor de fokuserar på. Genom att utforska och beskriva vilka sociala grupp-kategorier som omnämns är det därmed möjligt att undersöka vilka människor som journalisterna för respektive nyhetssajter intresserar sig för. De sociala grupp-kate-

gorierna som analyseras är kön, ålder, utbildning och klass, religion, etnicitet och folkgrupper samt grupper av kriminella och extremister av olika slag.²

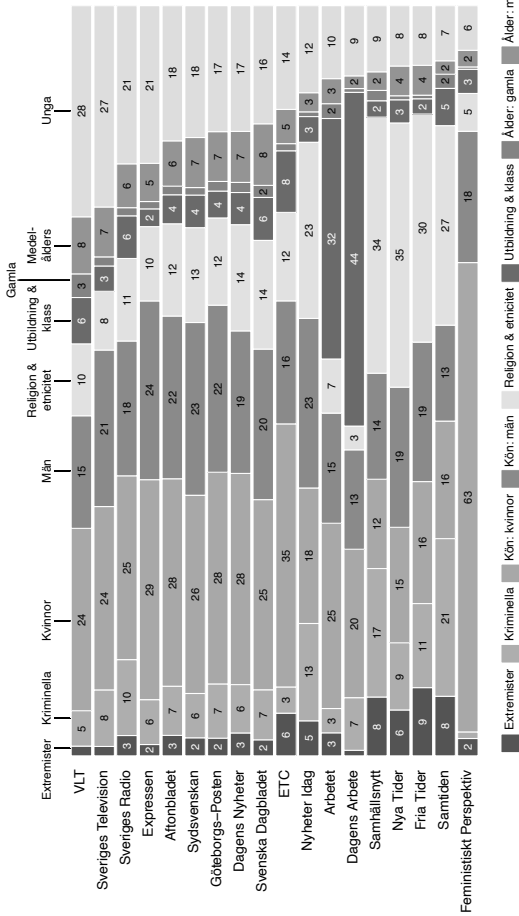
I figur 3 ser vi fördelningen av de olika sociala grupp-kategorierna. Redan nu syns några intressanta iakttagelser, exempelvis att kategorin unga är betydligt vanligare medan, å andra sidan, medelålders eller gamla sällan får samma utrymme.³ VLT lägger exempelvis mest fokus på att beskriva unga (28 procent) jämfört med medelålders (8 procent) och gamla (3 procent).

Vad gäller kön är det generellt sett större fokus på kvinnor än män. Mest skriver exempelvis *Feministiskt Perspektiv* som domineras av omnämningar av kvinnor (63 procent) jämfört med män som kategori (18 procent), vilket är en skillnad på 45 procentenheter. De enda nyhetssajterna som skriver mer om män än kvinnor är *Nyheter Idag*, *Samhällsnytt*, *Nya Tider*, samt *Fria Tider*, även om skillnaderna är marginella (som mest 5 procentenheters skillnad). Däremot kan vi också notera att dessa fyra sajter också skriver mer om kriminella och extremister liksom religion, etnicitet och olika typer av folkgrupper – åtminstone när det kommer till att benämna dessa sociala grupp-kategorier. Kort sagt kan man säga att ju längre ut på vänster- och högerkanten man kommer politiskt, desto mer omnämner nyhetssajterna extremister. Men återigen handlar det om små skillnader.

² Flertalet andra grupp-kategorier utforskades också under arbetets gång, men av utrymmesskal och nyhetsvärde begränsas analysen till de presenterade kategorierna.

³ *Unga* har operationaliserats som 0–25 år, *medel* som 26–65 år, och *gamla* som 66–100 år.

Figur 3. Sociala grupp-kategorier som omnämns bland respektive nyhetssajt (procent).

Kommentar: Totalt ingår texter från 1 039 381 artiklar från nyhetssajterna, från första januari 2020 till sista april 2022. Procenten summerar inte till 100 på grund av avrundning. Rutor utan siffror har en andel under 2 procent.

Precis som när det gäller ämnesinnehåll beskriver *Arbetet* och *Dagens Arbete* främst grupp-kategorier som arbetare vilket får till följd att kategorin utbildning och klass blir mest framträdande (32 respektive 44 procent).

Slutsatsen som kan dras av detta är att de sociala grupp-kategorierna på ett lite annorlunda sätt kan spegla nyhetssajternas fokus i kontrast till ämnesinnehållet. Samtidigt som nyhetssajterna har olika mål för en jämställd nyhetsrapportering vad gäller vilka som kommer till tals (där kön och ålder med flera är subjekt) ger denna typ av analys ett annat perspektiv och ytterligare dimension där det handlar om vilka det är som omnämns (där kön och ålder med flera är objekt), och där kvinnor och unga primärt står i fokus.

Vad analysen däremot inte visar är vilken slags värdering som görs om respektive grupp-kategori, eller i vilket sammanhang dessa förekommer. Här går det att i framtiden komplettera med en närmare studie av textinnehållet, exempelvis på meningsnivå, för att förstå på vilket sätt olika grupper av människor omnämns och värderas.

Öppna data

Ordlistor med nyckelord för att identifiera ämnen och grupp-kategorier, samt allt nyhetsmaterial i form av en *document-term matrix*, finns att ladda ned via Dahlgren (2022). Metodbeskrivning och utförlig data-beskrivning är tillgänglig genom Dahlgren (2021).

Referenser

- Albugh, Quinn, Sevenans, Julie, & Soroka, Stuart (2013). *Lexicoder Topic Dictionaries, June 2013 versions*. McGill University. <http://www.snsoroka.com/data-lexicoder/>
- Asp, Kent, & Bjerling, Johannes (2014). *Mediekratin: Mediernas makt i svenska val*. Ekerlids Förlag.
- Dahlgren, Peter M. (2021). *Nyhetsartiklar och förstasidor från 19 svenska nyhetssajter under coronapandemin 2020–2021*. Svensk nationell datatjänst. <https://doi.org/10.5878/d18f-q220>
- Dahlgren, Peter M. (2022). *Ämnesordlistor och nyhetsartiklar 2020–2022*. Open Science Framework. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/58X4Z>
- Eshima, Shusei, Imai, Kosuke, & Sasaki, Tomoya (2021). Keyword Assisted Topic Models. *arXiv:2004.05964 [cs, stat]*. <http://arxiv.org/abs/2004.05964>